

An aerial photograph of Antwerp, Belgium, showing the Scheldt river and surrounding urban areas. The river flows from the top right towards the bottom left, with several bridges crossing it. The city is densely packed with buildings, streets, and green spaces. The text is overlaid on the lower half of the image.

ANTWERPEN

SCHELDEBOORDEN LINKEROEVER

VOORONTWERP DEELGEBIED NOORD

deel 1

Stad Antwerpen
Grote Markt 1
2000 Antwerpen

STUDIEBUREAU - TEAM

BUREAU BAS SMETS

Bureau Bas Smets
Madouplein 8
1210 Brussel
bureau@bassmets.be

GRAU
89 boulevard Beaumarchais
75003 Paris
mail@grau-net.com

Atelier Ruimtelijk Advies
Gitschotellei 150
2600 Berchem
informatie@atelierruimtelijkadvies.be

Billie Bonkers

Billie Bonkers
Gordunakaai 85
9000 Gent
info@billiebonkers.be

AGT
Prins Boudewijnlaan 7 bus D0001
2550 Kontich
info@agt.be

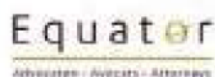

Vectris
Vital Decosterstraat 67a
3000 Leuven
info@vectris.be

Plant&Houtgoed
Hengstenberg 81
3090 Overijse
info@plantenhoutgoed.be

Rebel
Maria-Theresialei 7
2018 Antwerpen
info@rebelgroup.be

Equator
Prins Boudewijnlaan 18
2600 Antwerpen
kantoor@eqtr.be

INHOUDSTAFEL

A	INLEIDING	7
	Situering	9
	Proces	10
B	UITGANGSPUNTEN ONTWERP	13
	Deelgebied Noord, een eerste concretisering van het masterplan	14
	De noordelijke zone bestaande uit zes deelzones	17
	Deelgebied 1: De lanen	20
	Deelgebied 2: Esmoreitpark	30
	Deelgebied 3: Inkomzone Gloriantlaan	32
	Deelgebied 4: Plage	36
	Deelgebied 5: Jachthaven & Kop Charles de Costerlaan	44
C	DEELASPECTEN ONTWERP	53
	Circulatie & Parkeren	54
	Beplantingen & biodiversiteit	58
	Verhardingen	62
	Sport- en speelelementen	68
	Stedelijk meubilair	69
	Een intelligent waterbeheer	70

A

inleiding

NOORD

SITUERING

De analyse- en visienota vormt de basis voor het ontwerp van deelgebied Noord. Deze beschreef reeds de doelstellingen van het masterplan voor de hele site van de Scheldeboorden.

Voor de vertaling van het masterplan naar concrete ontwerp- en uitvoeringsdossiers wordt het gebied verdeeld in drie deelgebieden. Deze nota vormt een uiteenzetting van het voorontwerp voor het **noordelijke gebied**.

Het **projectgebied Scheldeboorden-Noord** bestaat uit onbebouwde ruimte van de Scheldeboorden Linkeroever, gaande van de grens tussen het Sint-Annabos en het Esmoreitpark tot en met de Charles de Costerlaan en van waterkant tot eerstelijsbebouwing.

Het ontwerp vertrekt vanuit de **drie centrale ambities** die in de visienota werden geformuleerd:

1. Een divers oeverlandschap

Deze **landschappelijke onderlegger** verbindt het gefragmenteerde landschap tot **één geheel**. **Parallele landschappen** creëren een continuïteit in groen van bouwlijn tot Schelde.. We verrijken de **diversiteit** van het landschap door het introduceren van gradiënten in **bodemeigen beplantingen**.

2. Een continue boord, doorwaadbaar en verbonden

Een **meanderend padensysteem** organiseert het landschap. Het vormt logische verbindingen tussen buurt, boord en de rechteroever. Ze laat een verscheidenheid aan wandelingen toe doorheen de diverse biotopen. Bovendien resulteert de ophoging van de Sigmadijk in een **onafgebroken Scheldewandeling** van 6km. Door zijn slingerende vorm introduceert het dijkpad verschillende afstanden tot het water. Soms is het water dichtbij, soms kijk je vanaf een afstand.

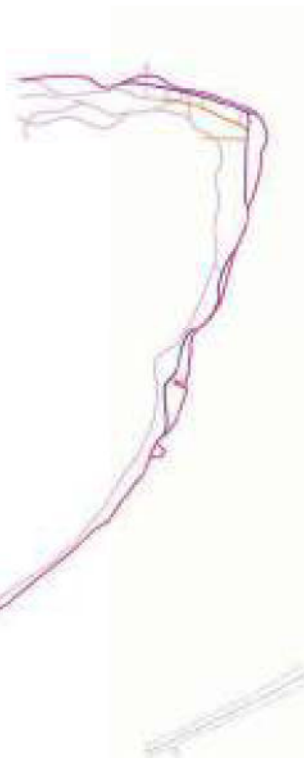
De huidige verharde brede wegen worden onder de loep genomen met het oog op een **verbetering** van de **verkeersveiligheid** en de mogelijke organisatie van massa- en sportevenementen.

3. Een levendig park

Het uitgebreide programma langs de Schelde wordt landschappelijk geïntegreerd en, waar nodig, uitgebreid. Er ontstaat meer interactie tussen de publieke en private ruimte. Leesbare **poorten, uitzichtpunten en momenten** langs het water geven oriëntatie aan de plek. Er wordt een harmonische stedenbouwkundige taal ontworpen voor de ontwikkelingen langs de Schelde.

Een divers oeverlandschap

Een continue boord

Een levendig park

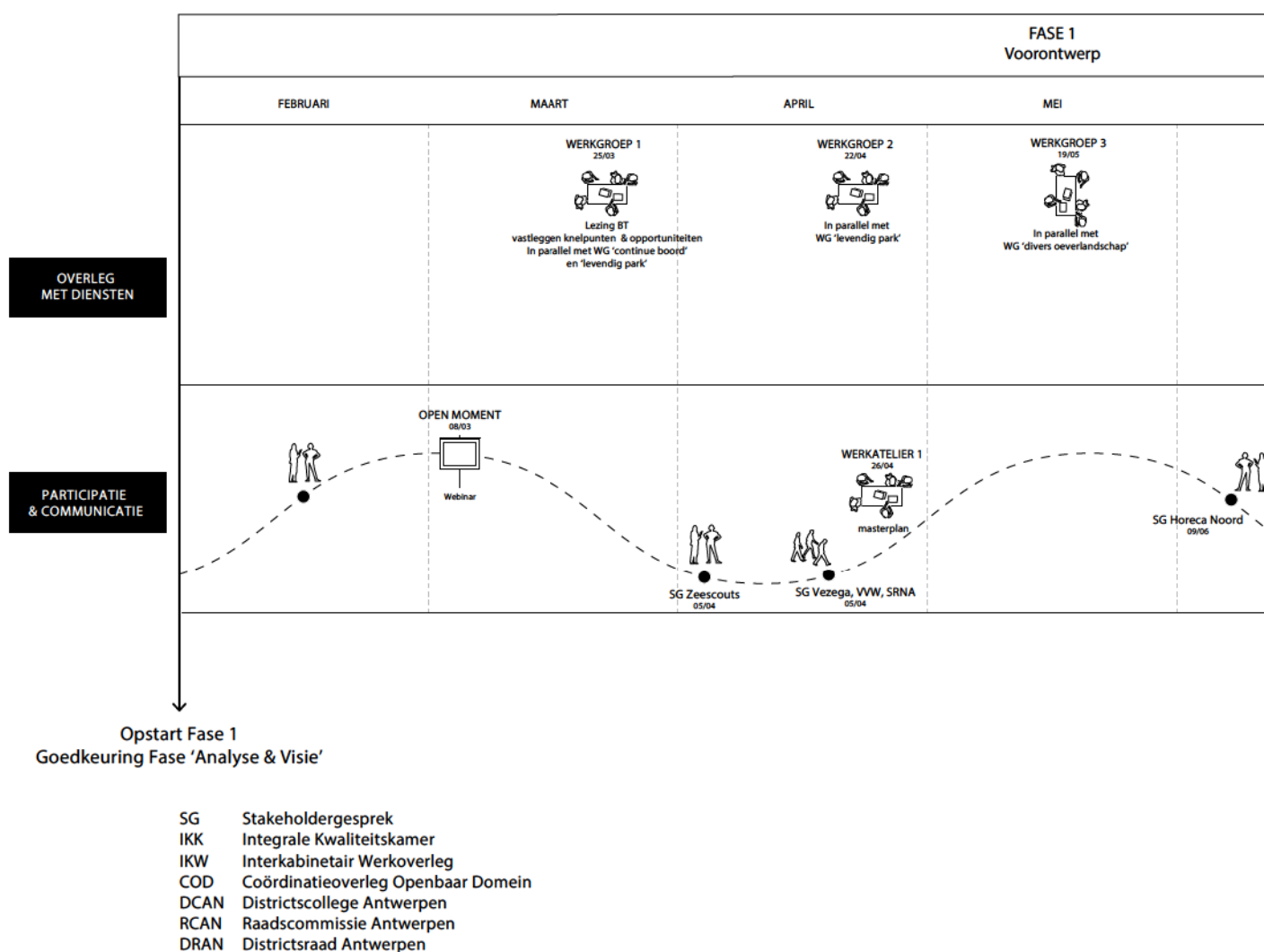
PROCES

Ook in deze fase heeft de opdracht voor de Scheldeboorden van Linkeroever als ambitie een **integraal en gedragen project** te maken. Talrijke gesprekken met de verschillende stadsdiensten hielpen het team een betere kennis te verkrijgen van de site en de inhoud van de opdracht.

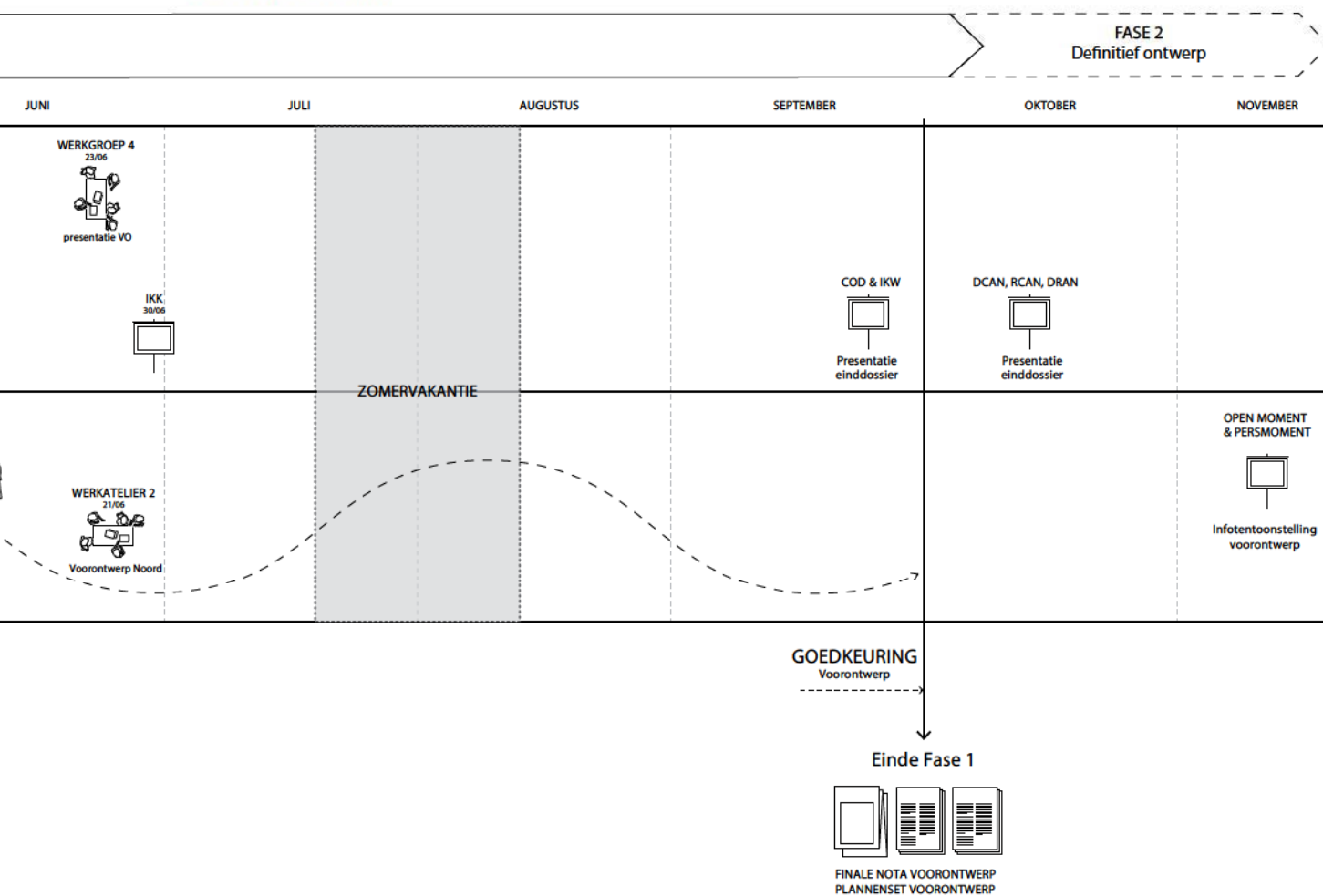
Maandelijks werd met het projectteam een dag ter plaatse georganiseerd, waar zowel **werkgroepen** voor het masterplan, als voor het deelgebied Noord georganiseerd werden. Dit stond ons toe de ambities van het masterplan telkens te **projecteren** op het noordelijke gebied. Wanneer er na de werkgroepen nog openstaande punten waren waar dieper op moest ingegaan worden, werden **thematische**

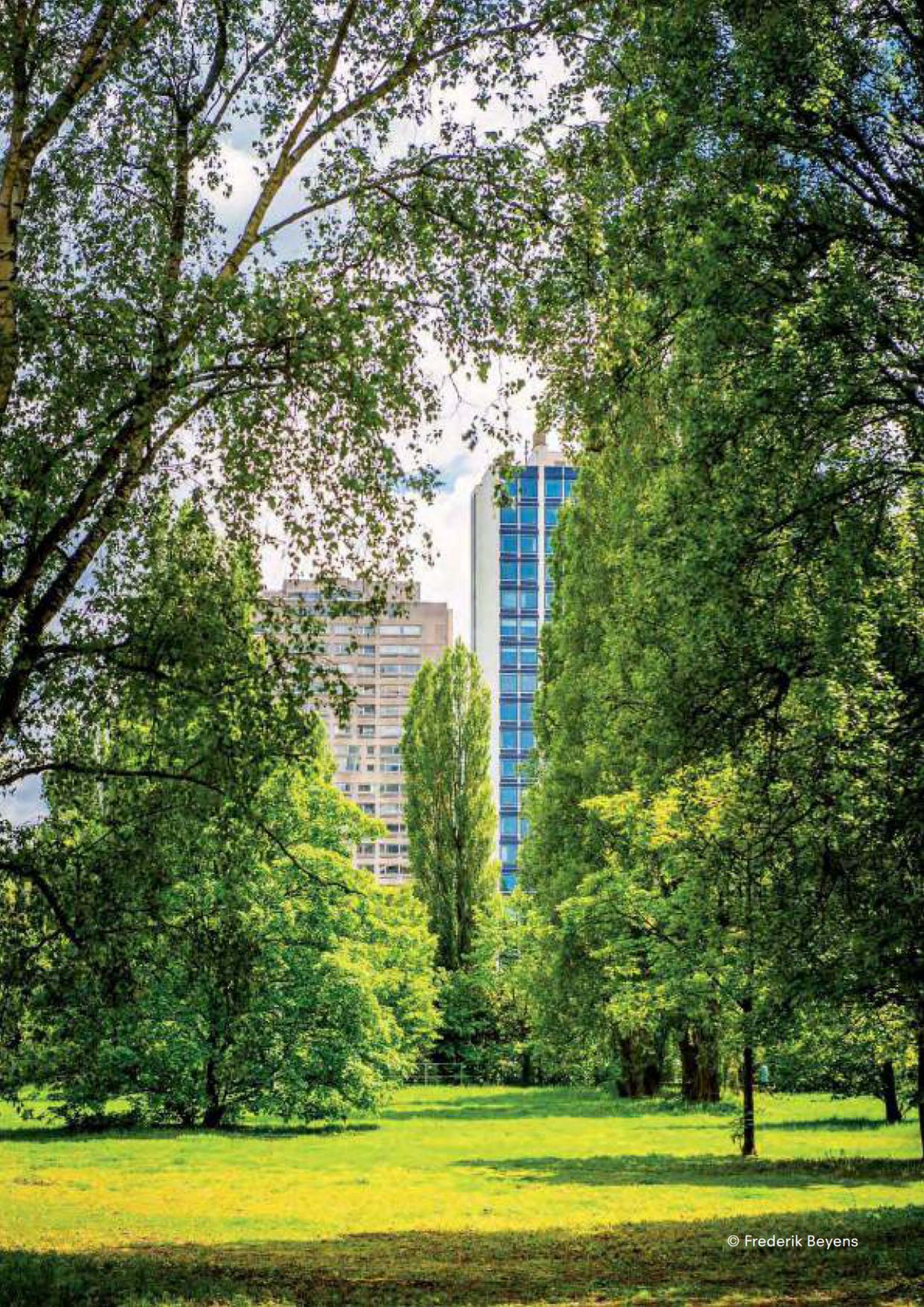
werkgroepen georganiseerd met een kleinere groep. Dit was bijvoorbeeld het geval voor het scherpstellen van de ambities aan het Frederik Van Eedenplein en de verplaatsing van het veer.

Parallel aan het ontwerptraject loopt daarnaast een **participatief traject**. Er werden **twee werkateliers** georganiseerd. De groep concentreerde zich één keer op het masterplan en een andere keer op deelgebied Noord. Daarnaast werden gesprekken opgestart met de **lokale stakeholders**, om ook hun **noden en belangen** te kunnen formuleren en mee te nemen in de ontwerpen. Ter afsluiting van deze fase zal in november een infomoment plaatsvinden.

SCHELDEBOORDEN LINKEROEVER DEELGEBIED NOORD

B

uitgangspunten ontwerp

Deelgebied Noord, een eerste concretisering van het masterplan

Het Masterplan Scheldeboorden Linkeroever formuleert verschillende richtlijnen om de drie centrale ambities te kunnen realiseren. Op het noordelijke deelgebied worden deze ingrepen voor een eerste keer geprojecteerd. Het masterplan vormt de basis voor het landschapsontwerp.

1. Een continue groene onderlegger

We transformeren het geframenteerde en artificiële landschap naar parallelle landschappen die complementair zijn aan de specifieke randvoorwaarden waaraan ze onderhevig zijn. Binnendijs bevindt zich de laanfiguur en de parkfiguur als dynamisch mozaïeklandschap met bodemeigen vegetatie. Buitendijs worden de waardevolle slikken en schorren behouden en waar mogelijk uitgebreid.

2. Onafgebroken en slingerend padensysteem

De ontsluiting van de site gebeurt volgens drie structuren: de laan, de meanderende paden en de Scheldedijk. Langs de gebouwlijn zal een compacte en efficiënte laan het gemotoriseerd verkeer, functioneel bewegen en parkeren organiseren. Van hieruit is het gebouwde programma op de site bereikbaar.

Zo ontstaat een maximaal park waar de zachte weggebruiker prioriteit krijgt. De meanderende paden verbinden een reeks aan belevingen op een logische manier met elkaar.

3. Vista's van laan tot Scheldedijk

Op strategische plekken worden in het masterplan dwarsverbindingen aangeduid die een directe connectie vormen tussen laan en Scheldedijk. We

zetten in op barrièrevrije en sterke visuele assen doorheen de site. Twee vista's vormen waardige eindpunten voor de lanen van de Parkstad, namelijk de Gloriantlaan en Charles de Costerlaan. Door middel van een reeks aan beleevingsmomenten wordt de bezoeker naar de Schelde getrokken en vice versa. De Scheldebocht vormt dan weer een belangrijke connectie van de waterkant naar het park toe en dient opengetrokken te worden.

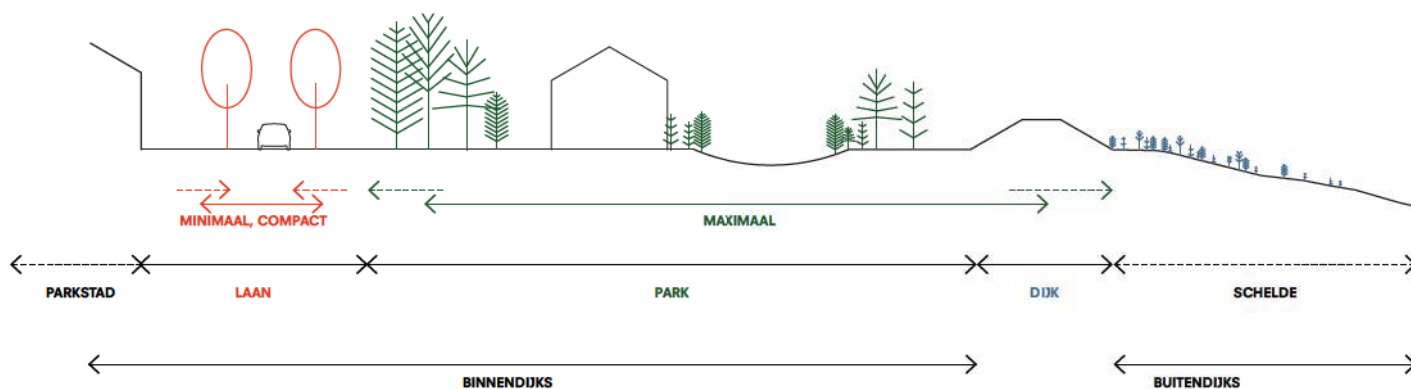
4. Heropwaardering van het publieke programma

Het bestaande publieke programma zoals sport- en speelelementen wordt geëvalueerd en waar nodig vernieuwd. Langs de paden worden voldoende rustpunten voorzien. In het lineaire park aan de jachthaven zal een vertrapping de mogelijkheid geven te verpozen met zicht op de bootactiviteiten.

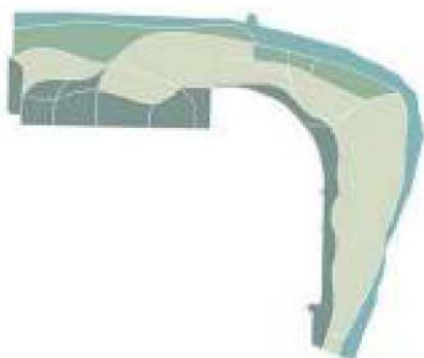
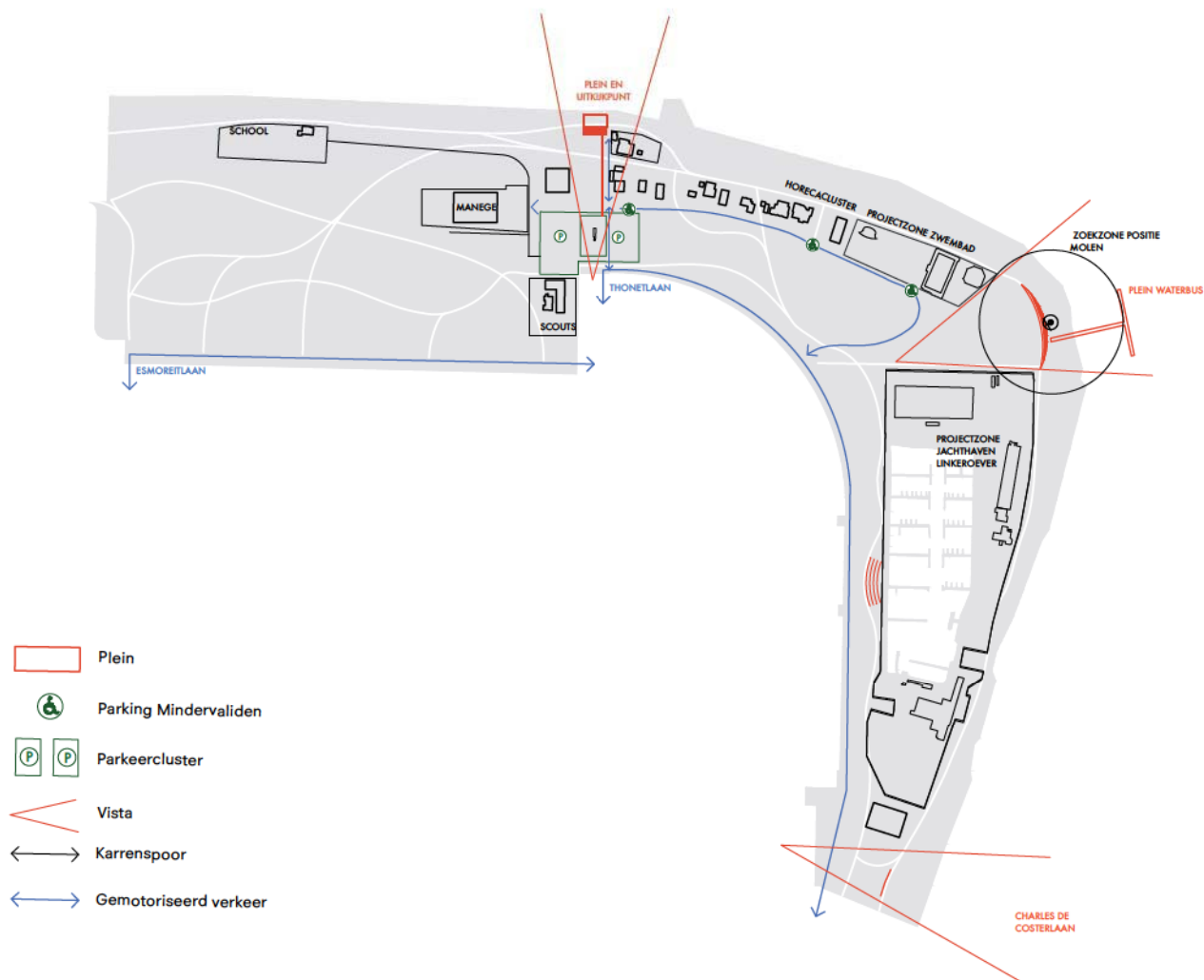
5. Gebouwen als stempels in het continue park

Samen met de stakeholders gaan we op zoek naar strategieën om de grenzen tussen private en publieke ruimte te verkleinen. Aanbevelingen in het masterplan moeten een geleidelijke transformatie bewerkstelligen. Zoals beschreven in het Masterplan Sint-Anneke Plage zoeken we naar manieren om programma alzijdig te maken, met een levendige plint waarbij het programma zich het park kan toe-eigenen en zo het park oplaadt.

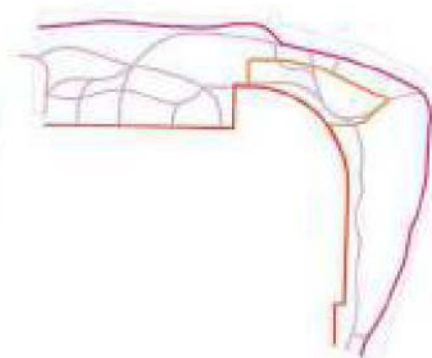
Deze nota zal dieper ingaan op de verschillende ambities.

Drie figuren structureren de Scheldeboorden: laan - park - dijk

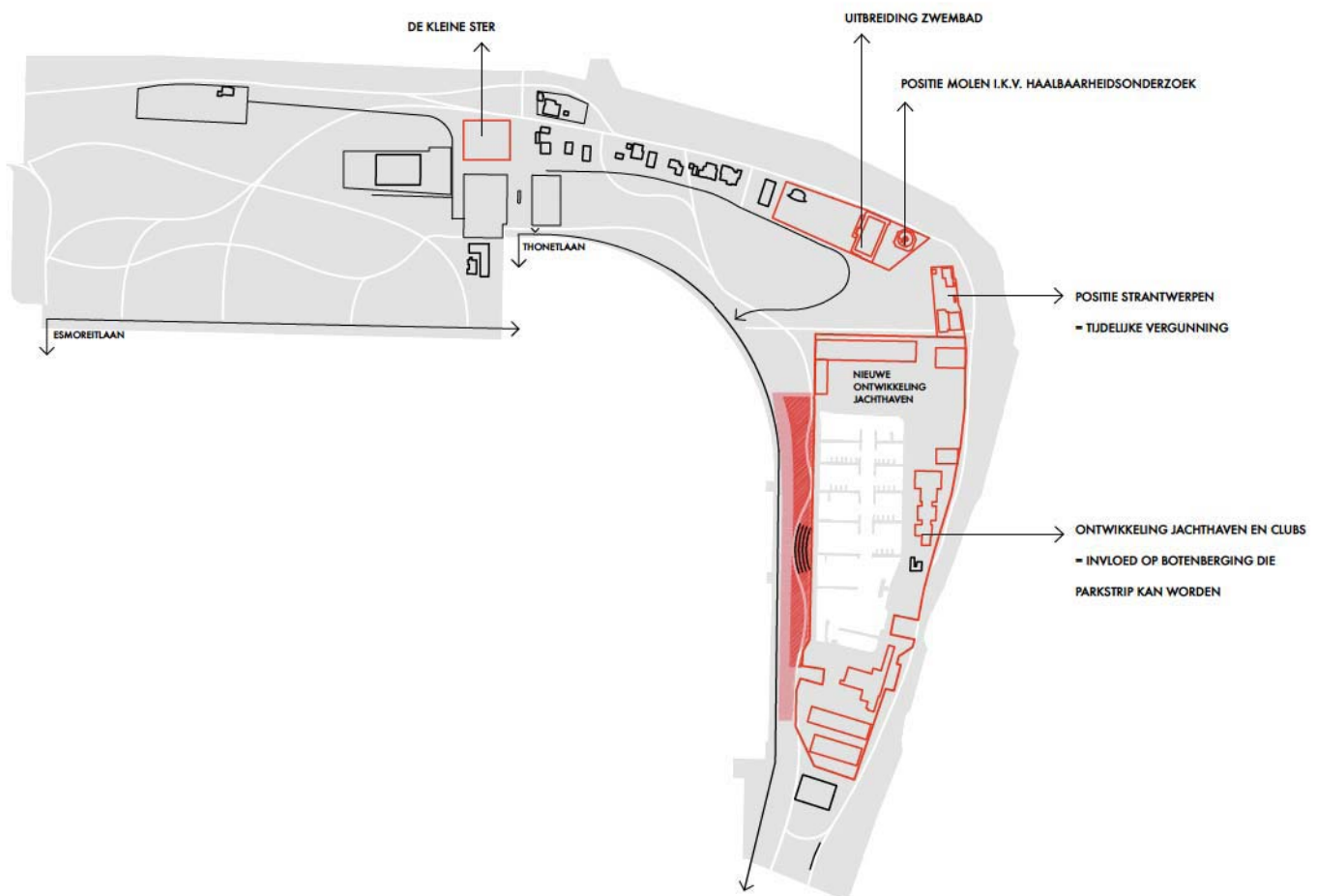
Een diverse groene onderlegger

Continue board

Programma als stempels in het park

Het noordelijke gebied in constante beweging

Een site in constante evolutie, waar zich reeds talrijke **stakeholders** bevinden en **diverse plannen** op til staan, vormt een echte uitdaging voor het landschapsontwerp.

Er zijn verschillende **onzekerheden** op de site:

Ten eerste zullen met **RUP Sint-Anneke Plage** een aantal bestemmingen wijzigen. Het gebied dat vandaag hoofdzakelijk zone voor 'dagrecreatie', 'verblijfsrecreatie' en 'natuur' is wordt herwerkt naar een gebied met de bestemmingen 'groen', 'groen en recreatie' en 'natuur'. Het doel is de bestaande natuur en de groenzones te beschermen en de horeca en jachthaven de nodige juridische basis te geven voor de bestemming en eventuele verdere uitbouw van hun activiteiten. Met een 'kleine en grote ster' is het doel het gebied verder te activeren. Voor de grote ster wordt gedacht aan een uitbreiding of renovatie van het zwembad. Voor de kleine ster zijn momenteel geen concrete plannen.

Daarnaast heeft de haalbaarheidsstudie voor de **molen 't Veertje** aangetoond dat de molen's positie aan de Scheldebocht gunstig is. Binnen het ontwerptraject wordt een ideale positie voor de Molen bepaald. Recent werd een haalbaarheidsstudie opgezet om de huidige locatie af te wegen tegenover alternatieve locaties.

De exacte locatie op **Linkeroever** zal verder onderzocht worden in de haalbaarheidsstudie.

Ook zal de as Thonetlaan - Scheldebocht een grote transformatie ondergaan naar **centrale vista** van laan tot Schelde. De tijdelijke vergunning van de zaak

Strantwerpen werd met vijf jaar verlengd. Samen met de stakeholders en diensten wordt onderzocht welke opties er zijn.

Ten laatste kan een toekomstige reorganisatie van de jachthaven een sterke invloed hebben op de parkstructuur. Zo zou een **lineair park**, met zicht op de jachthaven kunnen ontstaan waar zich vandaag de botenwinterberging langs de Thonetlaan bevindt.

Gedurende het ontwerpproces is het essentieel een **transparante communicatie** te houden met de actoren op de site. Enerzijds om hun activiteiten te verzekeren, anderzijds om samen te onderzoeken hoe ze hun percelen kunnen opentrekken naar het park toe om zo het park activeren. In de fase van het Definitief Ontwerp worden de gesprekken verdergezet.

We werken aan een plan waarbij de toekomst van het programma verzekerd wordt en waarbij we de kernrichtlijnen vastleggen voor een kwalitatieve, toekomstige verdere ontwikkeling van de site. We creëren geen vasstaand plan, maar een strategie om de plek **geleidelijk aan te transformeren** tot het beoogde park van de 21ste eeuw.

De **faserings** van de uitvoeringswerken zal sterk afhangen van deze veranderende condities. Deze wordt in het definitief ontwerp verder scherpgesteld.

5 ZONE JACHTHAVEN / KOP CHARLES DE COSTERLAAN

4 PLAGE

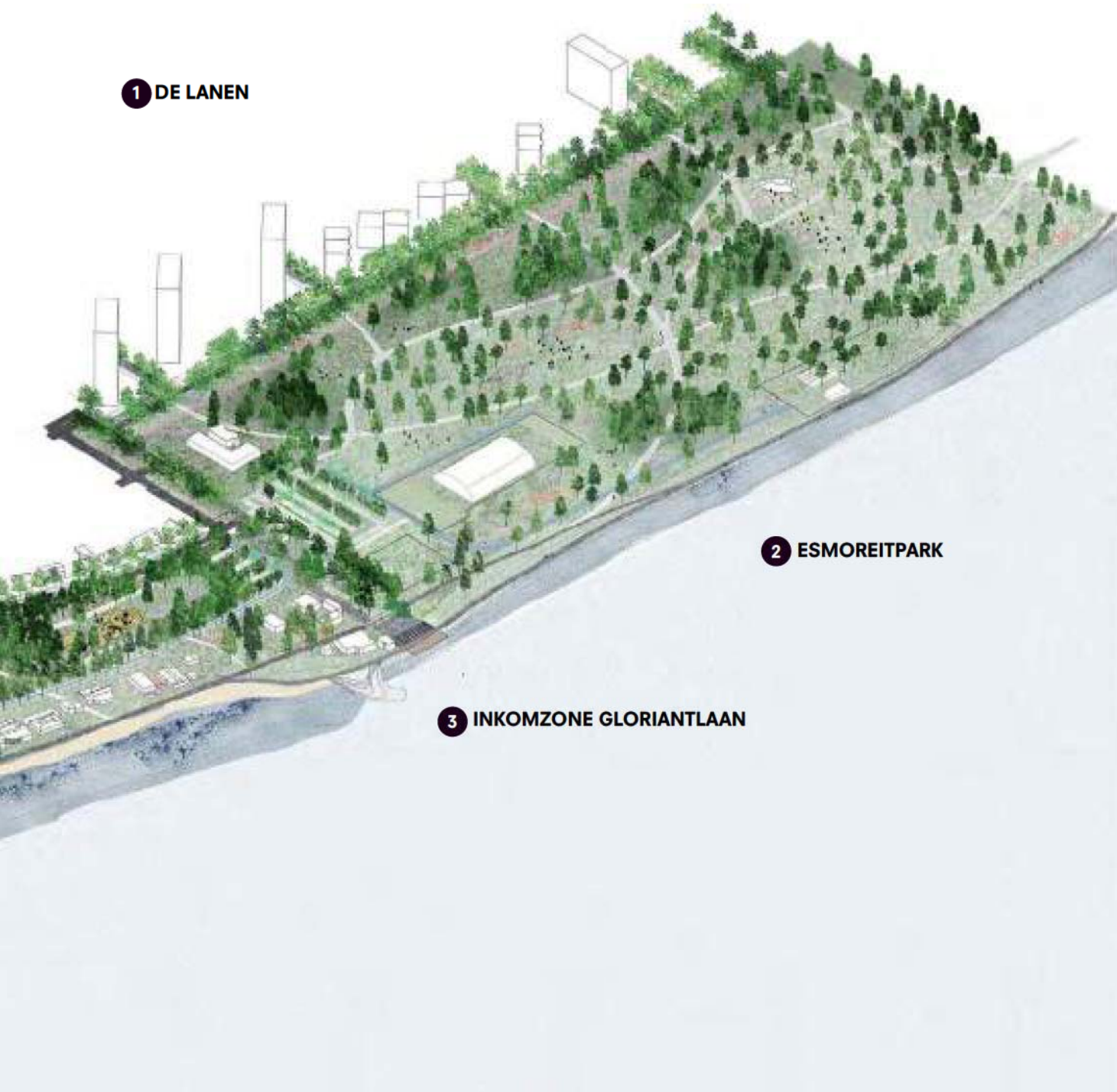
De noordelijke zone bestaande uit vijf deelzones

De grote schaal van het project vraagt het gebied op te delen in verschillende deelgebieden. We streven een continuïteit in de zone te brengen, waarbij leesbaarheid en beleving centraal staan.

Elk deelgebied heeft echter zijn specifieke randcondities waar het ontwerp anders op moet reageren. Dit kan gaan van stakeholders naar circulatie of nog beplantingsstrategie.

De overkoepelende visie wordt verder uitgepuurd binnen elke zone.

We onderscheiden volgende zones: De lanen met de Esmoreitlaan en de Thonetlaan die gecompacteerd worden en instaan voor de ontsluiting en functionele verkeer op de site. Daaraan gekoppeld bevinden zich het Esmoreitpark, de inkomzone van de Glorianlaan, de Plage, de jachthaven en de kop van de Charles de Costerlaan.

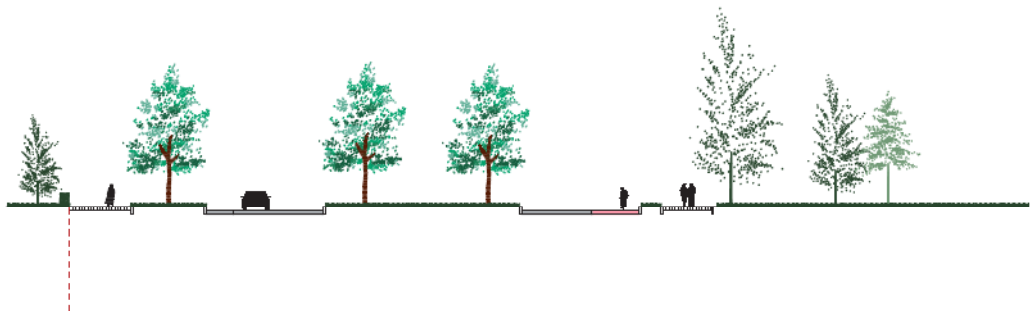
Deelgebied 1: De lanen

De Esmoreitlaan, een nieuwe logica

De Esmoreitlaan volgt de logica van het grotere, modernistische raster dat Linkeroever typeert. Deze brede lanen zijn ontworpen op het onthalen van grote verkeersfluxen en zijn voornamelijk gericht op gemotoriseerd verkeer. Vandaag bestaat de laan uit twee aparte rijstroken. Aan de parkkant werd een fietssuggestiestrook aangelegd. De laan is een eerder rustige weg, met een lage parkeerdruk.

In deze zone biedt zich een grote kans aan om een aanzienlijk aandeel van de straat te ontharden. Eén rijstrook wordt onthard en getransformeerd tot het brede fietspad. De rijstrook aan de gebouwkant wordt dubbelrichting, met langsparkeren aan beide zijden. Zo kan het park tot aan de laan doorgetrokken worden en is er een grote groenwinst. Aan de rand van de Esmoreitlaan en het Esmoreitpark kan mits het voorzien van de nodige voorzorgsmaatregelen geparkeerd worden bij grote evenementen. Dit slechts enkele keren per jaar. Naar definitief ontwerp toe wordt bekeken hoe dit praktisch georganiseerd wordt.

Esmoreitlaan - bos
Snedes AA'
Nieuwe toestand

Esmoreitlaan - bos
Snedes AA'
Nieuwe toestand

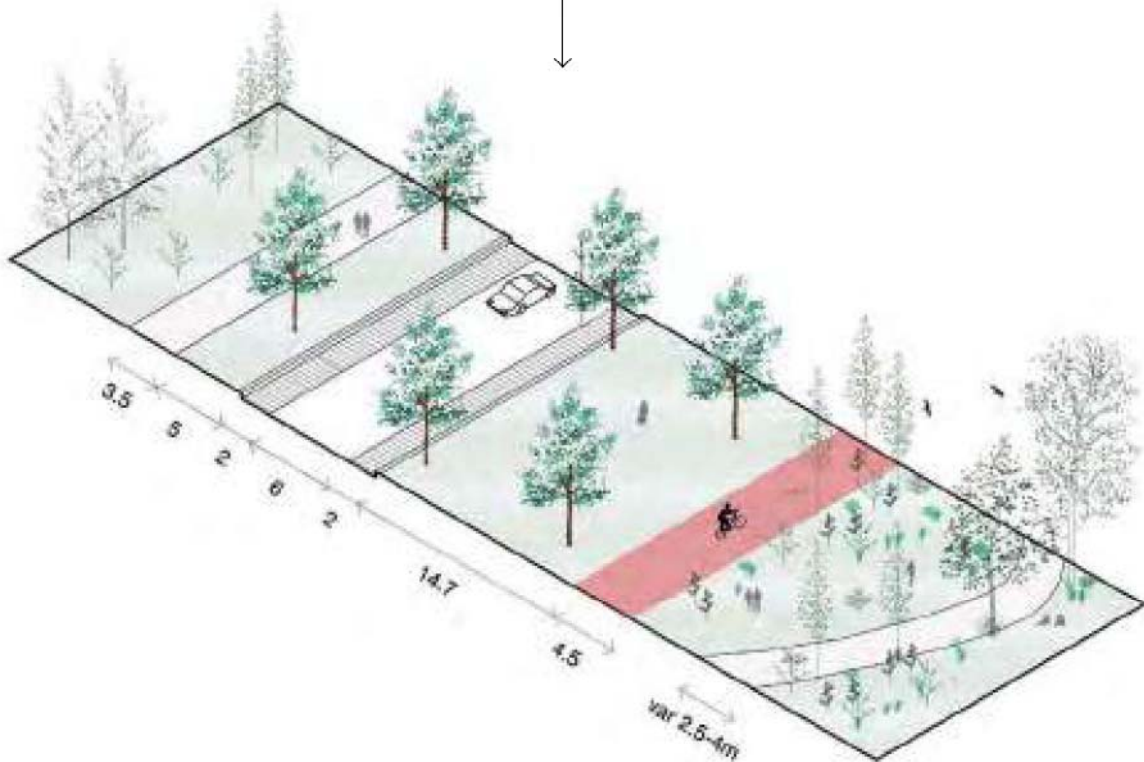
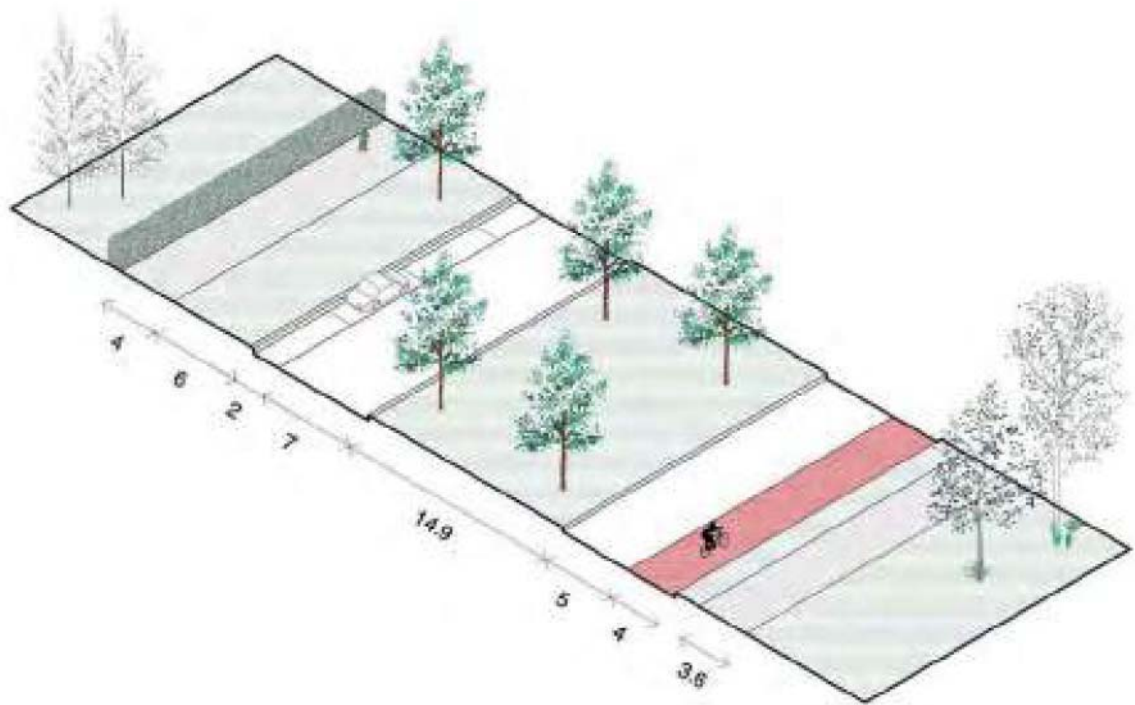

© Atelier Ruimtelijk Advies

Fortstraat 4, Mortsel

© Atelier Ruimtelijk Advies

Axonometrie van de bestaande toestand en projecttoestand

Beeld 1: Esmoreitlaan

Thonetlaan, een laan op maat van de wijk

De Thonetlaan is vandaag een brede laan met verschillende parkerenmogelijkheden nl. schuin- en langsparkeren. De overbreedte werkt snel rijden in de hand en creëert moeilijk over te steken kruispunten. Vandaag worden op de knelpunten plaatselijke oplossingen voorzien zoals groene eilanden en verkeersdrempels. Het parkeeronderzoek leert ons dat de parkeerdruk laag is, waardoor de parkeerplaatsen vaak leeg staan.

De Thonetlaan krijgt daarnaast sporadisch te maken met zwaarder verkeer van bv. vrachtwagens, boten met aanhangwagens en bussen (omleidingen bij evenementen). Dit zorgt ervoor dat de Thonetlaan zodanig moet worden ingericht dat het zowel beantwoordt aan de noden van de zachte weggebruiker als aan die voor (zwaar) gemotoriseerd verkeer.

Het plan beoogt dit gebruik nog steeds mogelijk te houden, maar dan wel in een geïntegreerd ontwerp voor de hele lengte van de laan.

De laan wordt getransformeerd tot een compacte, maar efficiënte laan, op maat van de eerder kleinschalige wijk. Functionele verbindingen, die je op een snelle manier van punt A naar B brengen, worden hier georganiseerd.

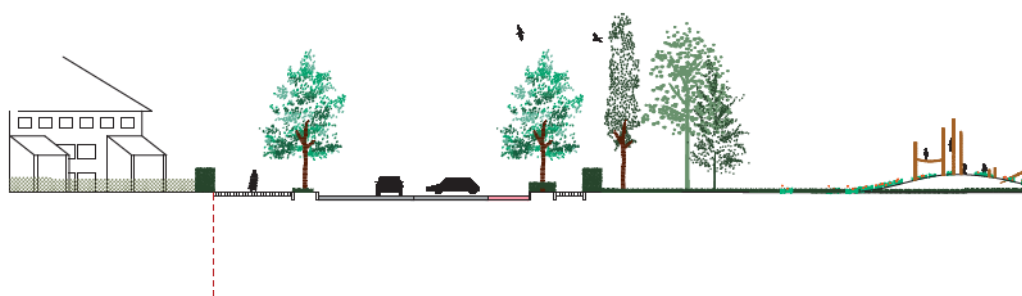
We passen een continu profiel toe over de hele lengte van de Thonetlaan, met uitzondering van een asverschuiving ter hoogte van de school.

Langsheen de woningen regelt het brede voetpad de ontsluiting voor voetgangers. Daarnaast bevindt zich de rijweg (6m breed) met langsparkeren aan beide zijden. Tenslotte wordt het laanprofiel begrensd door het fietspad (4,5m) waar fietsers elkaar op een veilige manier kunnen kruisen. Het bepalen van rijwegbreedtes, voetpaden, parkeerplaatsen gebeurt aan de hand van het Draaiboek Openbaar Domein van Stad Antwerpen.

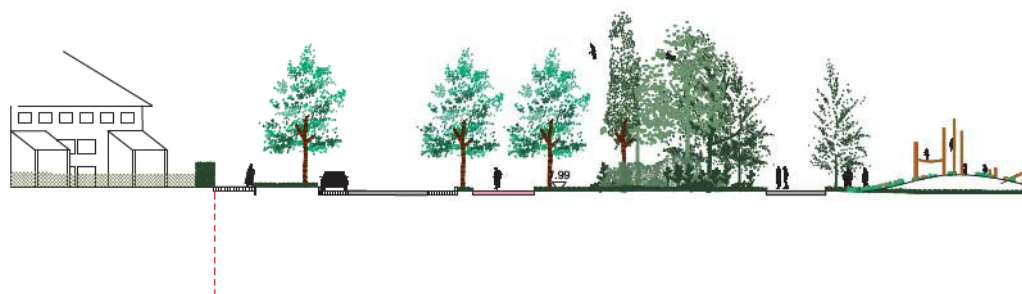
De Thonetlaan heeft een materialiteit die aansluit bij de lanen van Linkeroever, namelijk asfalt. De parkeerplaatsen worden uitgevoerd in kasseien met groene voegen. Daardoor is er een heldere aflijning van de berijdbare breedte. Het hele straatprofiel watert af richting de nieuwe plantvakken om zoveel mogelijk regenwater op de site te houden.

De verschillende verkeersstromen worden van elkaar gescheiden door bomenrijen. De laanfiguur wordt landschappelijk versterkt door de bestaande rijen te verdensen en een derde rij toe te voegen tussen de parkeerstrook en het fietspad.

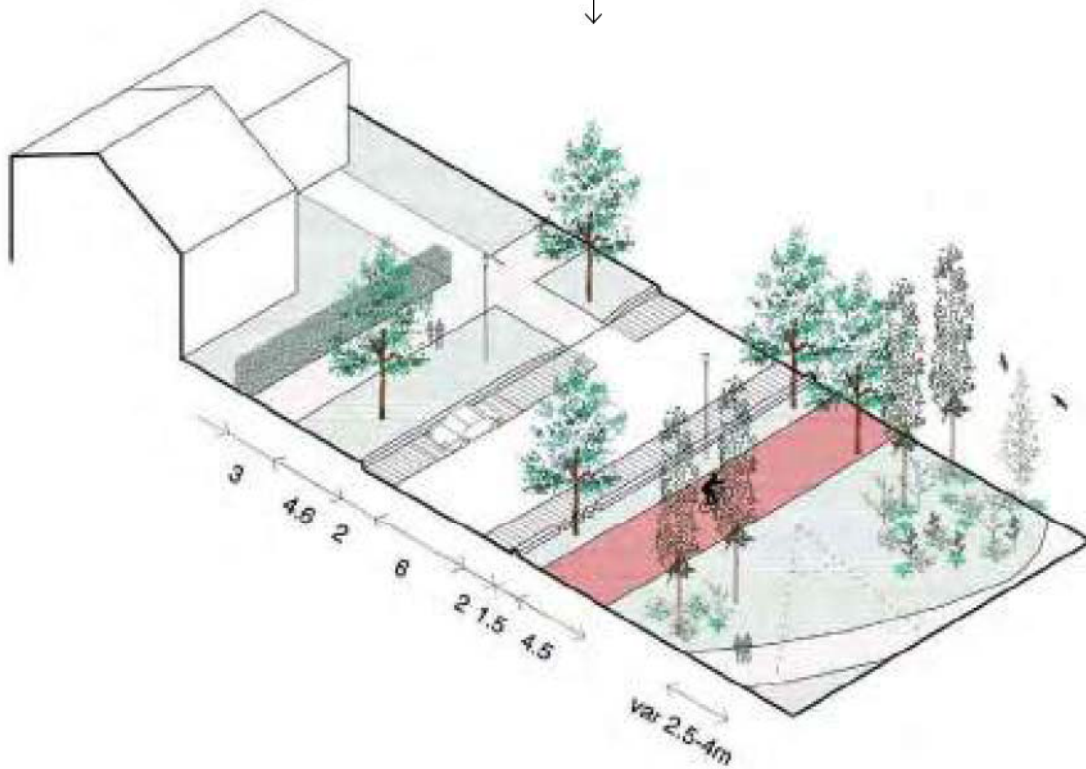
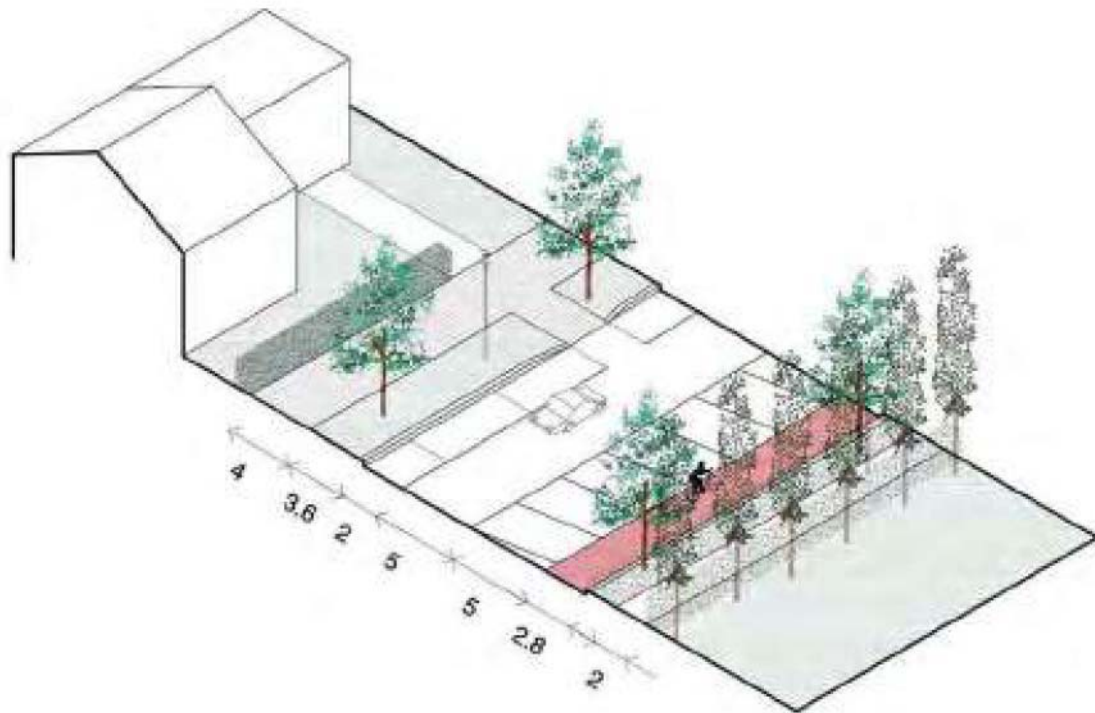
Thonetlaan - Horeca
Snedes CC'
Bestaande toestand

Thonetlaan - Horeca
Snedes CC'
Nieuwe toestand

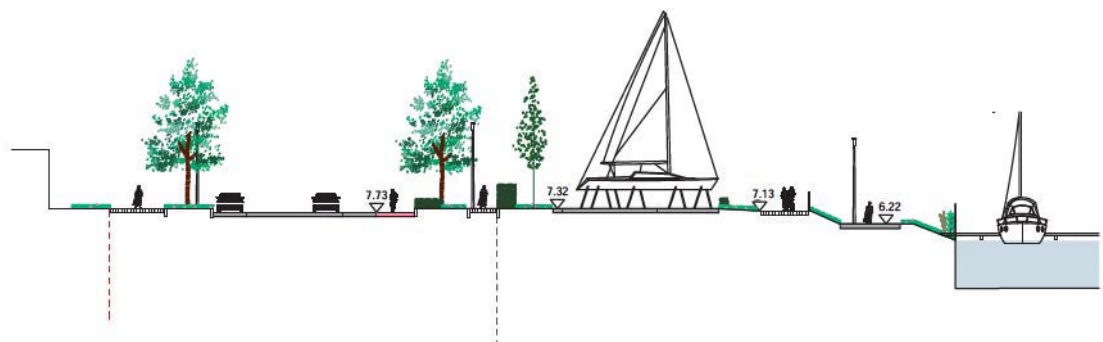

Snedes van de bestaande toestand en projecttoestand in de bocht van de Thonetlaan

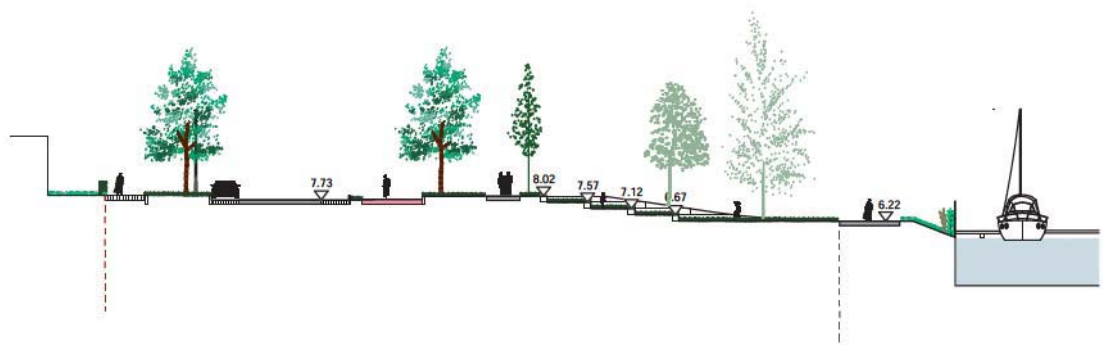

Axonometrie van de bestaande toestand en projecttoestand in de bocht van de Thonetlaan

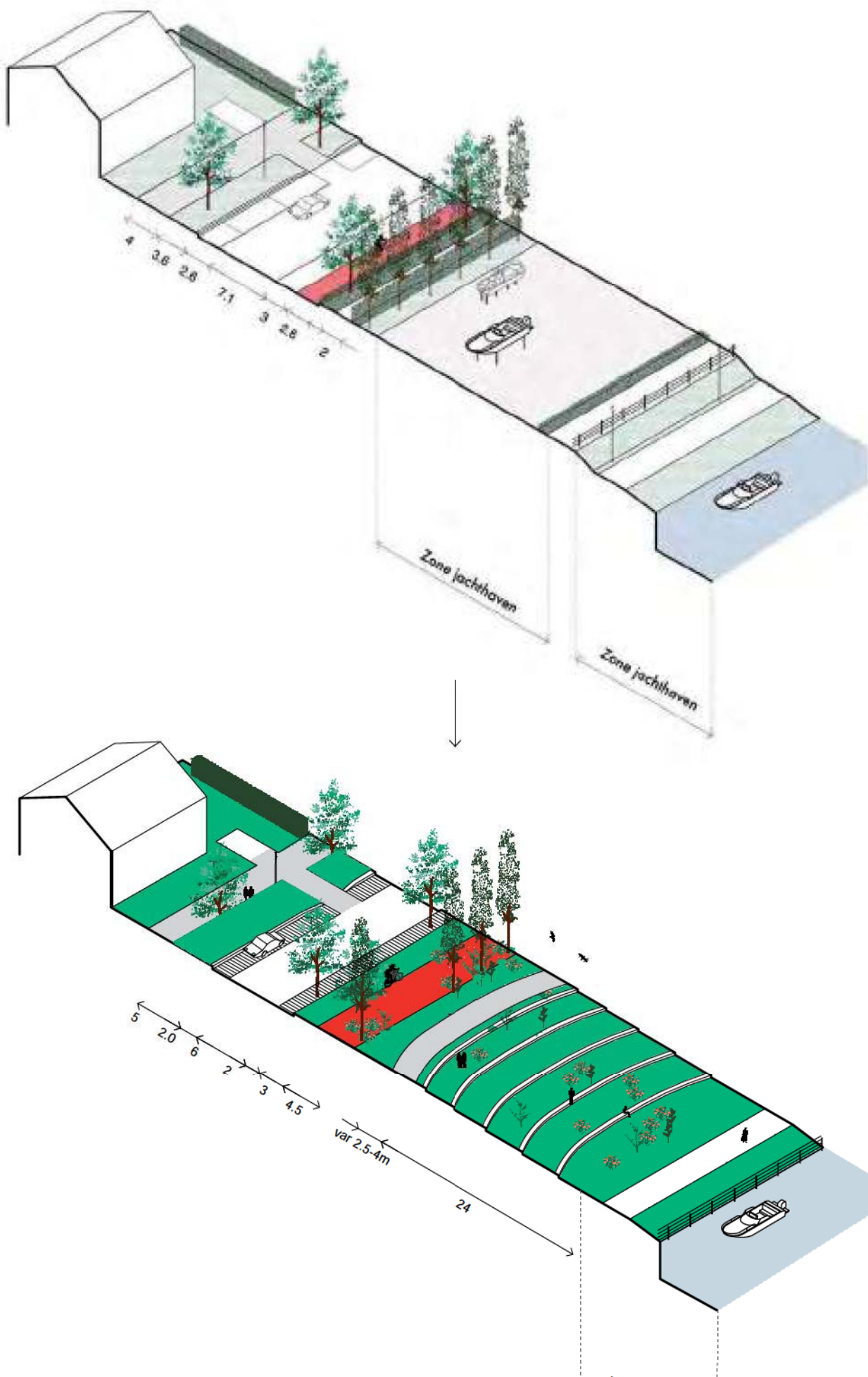
Thonetlaan - haven
Sede EE'
Bestaande toestand

Thonetlaan-haven
Sede EE'
Nieuwe toestand

Snedes van de bestaande toestand en projecttoestand ter hoogte van de jachthaven

Axonometrie van de bestaande toestand en projecttoestand ter hoogte van de jachthaven

Beeld 2: Thonetlaan

Deelgebied 2: Esmoreitpark

In het ontwerp voor de zone van het Esmoreitpark vormt het **RUP Esmoreitpark** de basis voor de visievorming. Dit gebied staat in voor de overgang tussen het natuurlijke, waardevolle gebied van het Sint-Annabos en de intensievere recreatiezone van de Plage. Het park zal functioneren als een **gradiënt** van een meer **natuurlijke sfeer** naar een **recreatieve sfeer**.

De voorgaande analyse en veldwerk leerde ons reeds dat de zone **ecologisch waardevol** is. Dit is de uitgelezen plek om deze waardevolle elementen verder te versterken en een **krachtig ecologisch systeem** te creëren. Het versterken van de biodiversiteit staat hier dan ook voorop. Waardevolle graslanden en bomen worden behouden. De **bomentoets** brengt de gezondheidstoestand van de aanwezige bomen in kaart. Om het spel tussen dichtere bossage en open graslanden te versterken en zo gelaagdheid te creëren, worden zones aangeduid waarin bomen en onderbegroeiing geplant worden. Samen met een extensief beheer, zal dit ook de biodiversiteit ten goede komen. Om de rust en natuurlijkheid te bewaren, wordt

een **minimum aan inrichtingen** voorzien. Beperkte elementen zoals lange banken en speelaanleidingen worden wel voorzien.

In het Esmoreitbos zetten we in op een integraal toegankelijke parkzone door introductie van het meanderende padensysteem. De paden verbinden op een evidente manier de Plage met het Sint-Annabos. Het systeem aan meanderende paden verbetert de **toegankelijkheid** en **doorwaadbaarheid** van de site. Het bestaande programma, de school en de manège, blijft bereikbaar door middel van karrensporen in kasseien. Ook blijft het ruiterpad naar het Sint-Annabos behouden.

Tenslotte heeft het Esmoreitpark een belangrijke **poortfunctie** naar het Sint-Annabos. Aan de inkom van het bos wordt een rustpunt voorzien. In het verlengde van de August Vermeylenlaan wordt een directe verbinding met het bos en de Schelde gemaakt.

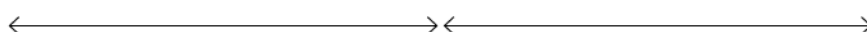
© Eric Petschek

Parish Art Museum, Water Mill

© Simon Upton

Knepp Estate, Horscham

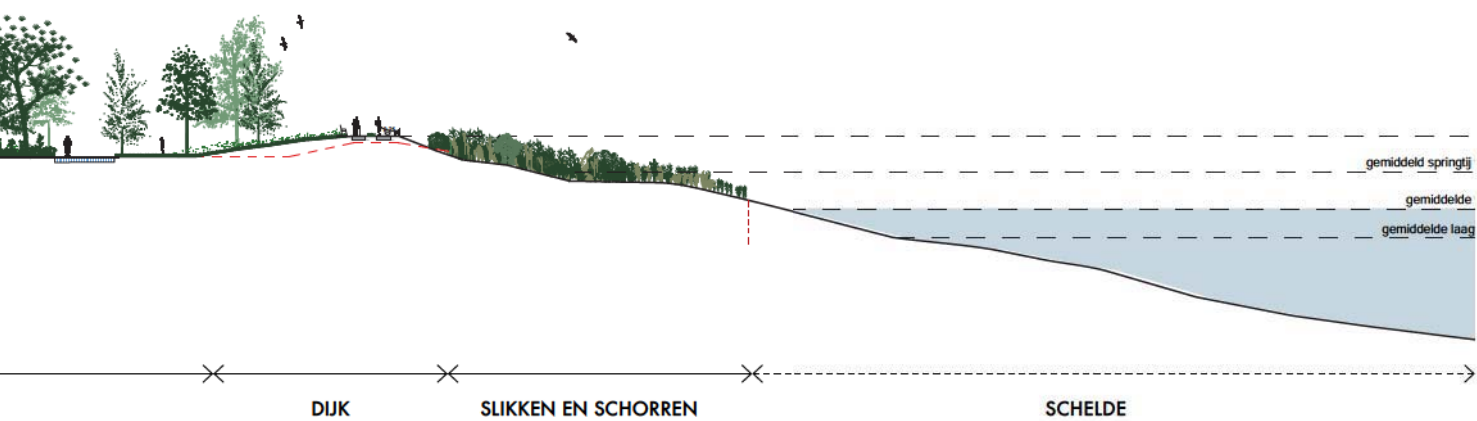

PARK

SPEELPLEIN

PARK

Deelgebied 3: Inkomzone Gloriantlaan

De kop van de Gloriantlaan heeft het potentieel te transformeren tot een levendige toegang voor de parkzone. Een uitzonderlijke situatie ontstaat hier, aangezien de laan in één rechte beweging met de Scheldedijk verbonden is. Het deelgebied vormt bijgevolg een cruciaal scharnierpunt binnen het noordelijke deelgebied.

Vanaf de laan verwelkomt het plein met ijssalon de recreanten en brengt ze onmiddellijk in een vakantiesfeer. Centraal kan verbleven worden in een groenzone met los meubilair om dan aan te komen aan het plein met amfitheater en het zichtpunt verderop.

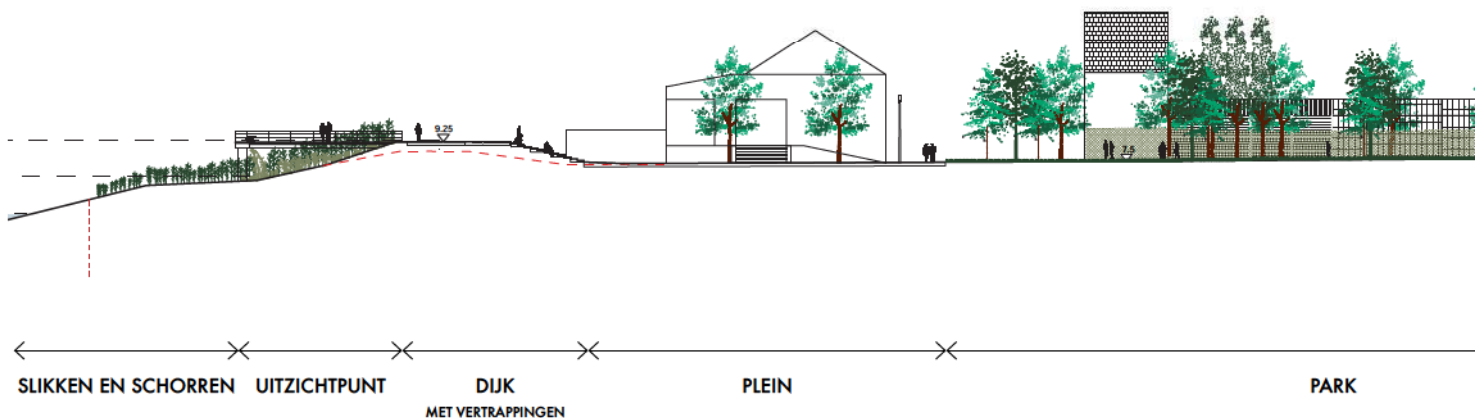
Wanneer in de toekomst horeca, ontwikkelingen op de kleine ster of nog de tuinbouwschool zich oriënteren richting de schakel, kan dit evolueren naar zijn volle potentieel van levendige kop. Hier genieten bezoekers van hun ijsje, kunnen informele terrassen ontstaan of nog kleinere spontane evenementen plaatsvinden.

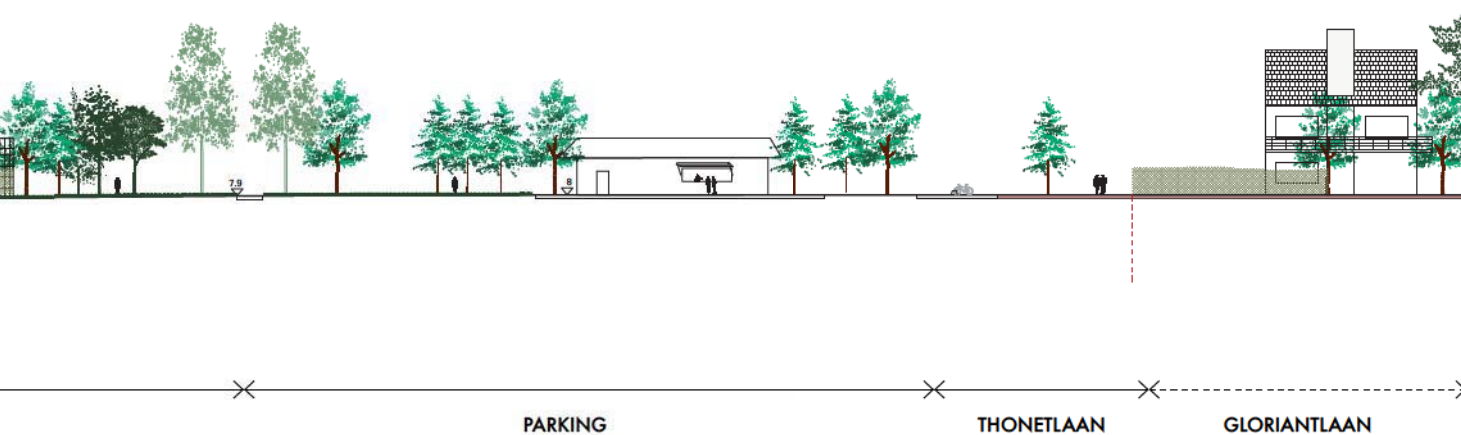
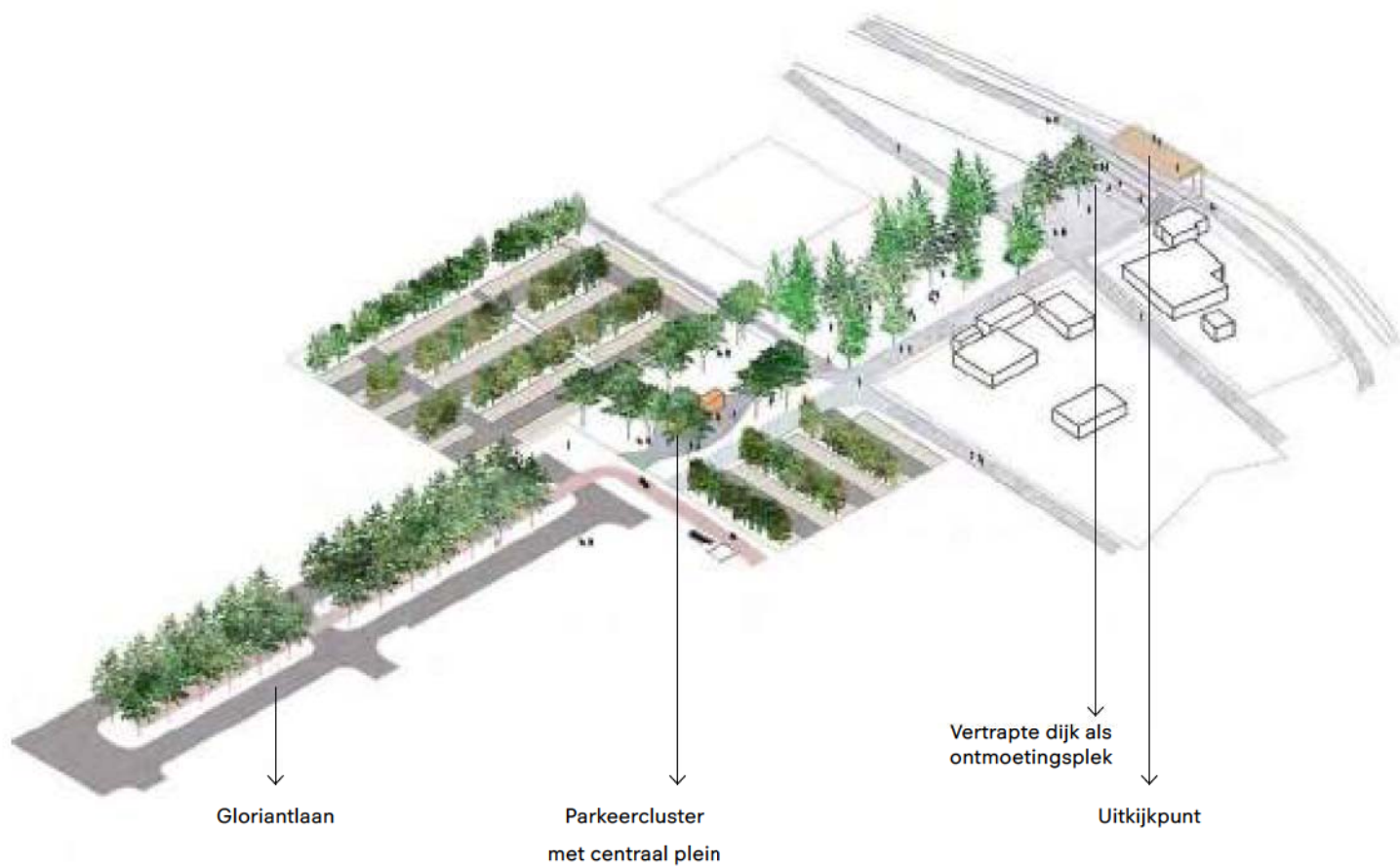

Hunters point, New York City

Brazzaligne, Bordeaux, Bureau Bas Smets

Beeld 3: Inkomzone Gloriantlaan

SCHELDEBOORDEN LINKEROEVER

OPDRACHT

opmaak van het voorontwerp voor het deelgebied Noord van de Scheldeboorden Linkeroever

DATUM

29 september 2022

COPYRIGHT BUREAU BAS SMETS

Alle afbeeldingen en documenten (buiten diegene die anders vermeld zijn) zijn eigendom van Bureau Bas Smets. Zij mogen noch gereproduceerd worden, noch verder verdeeld worden zonder voorafgaandelijke, schriftelijke toestemming. Alle ongewettigd gebruik zal worden vervolgd.

CONTACTGEGEVENS

Bureau Bas Smets
Madouplein 8
B-1210 Brussel

+32 (0)2 219 75 21
bureau@bassmets.be